

Сеймур МАРДАЛІЄВ,
Надзвичайний і Повноважний Посол
Азербайджанської Республіки в Україні

СТРАТЕГІЧНЕ ПАРТНЕРСТВО УКРАЇНИ ТА АЗЕРБАЙДЖАНУ: ПЕРСПЕКТИВИ І СПІЛЬНІ ВИКЛИКИ

— *Ваша Високоповажносте, Азербайджан демонструє впевнену солідарність з Україною зі самого початку повномасштабного російського вторгнення, надаючи гуманітарну допомогу, загальний обсяг якої вже перевищив 20 мільйонів доларів США. Зокрема, країна підтримує українську енергетику та відбудову Київської області. Розкажіть, будь ласка, про основні ініціативи підтримки, над якими працює офіційне Баку. Якими є перспективи співпраці в гуманітарній сфері?*

— Ви слушно підмітили, що Азербайджан активно підтримує Україну з перших днів війни, надаючи їй різні види гуманітарної допомоги. Загалом постачання гуманітарної допомоги Україні залишається для Азербайджану одним із найвищих пріоритетів. Наші перші гуманітарні вантажі прибули в Україну 27 лютого 2022 року, відразу після початку війни. На сьогодні обсяг гуманітарної допомоги, яку Азербайджан надав Україні, вже сягнув позначки в 40 мільйонів доларів США.

У межах заходів із гуманітарної допомоги Україні ми працюємо за чотири основними напрямками. По-перше, дуже важливим є питання енергетичної безпеки. Впродовж останніх двох років Азербайджан послідовно постачав різноманітне електрообладнання для зміцнення енергетичної самодостатності України. Наприклад, 2022 року ми передали майже 100 трансформаторів і генераторів. 2023-го Президент Азербайджану Ільхам

Президент України Володимир Зеленський прийняв Вірчі грамоти у Посла Азербайджанської Республіки Сеймура Мардалієва
President of Ukraine Volodymyr Zelenskyy received Credentials from Ambassador of the Republic of Azerbaijan Seymur Mardaliyev

Алієв підписав указ про виділення додаткових 7,6 мільйона доларів для подальшої допомоги Україні в енергетичній сфері. На початку березня 2024 року Азербайджан доставив ще одну партію гуманітарної допомоги відповідно до указу Президента.

Другим важливим напрямом є забезпечення психологічної та медичної реабілітації українських дітей, які залишилися без батьківського піклування. За останні два роки ми надали понад 200 українським дітям можливість пройти повний комплекс психологічної та медичної реабілітації в Азербайджані. Це дуже важливий вектор нашої гуманітарної допомоги, оскільки Азербайджан — одна з небагатьох країн, які системно і послідовно допомагають Україні з такими програмами реабілітації дітей. Крім того, нещодавно Уряд Азербайджану ухвалив рішення щодо фінансування ремонту та відбудови укриття в Національній бібліотеці України для дітей.

Третім важливим аспектом нашої допомоги, який ми розпочали 2023 року, є гуманітарне розмінування. Як відомо, в Азербайджані також триває складна робота з розмінування звільнених територій, які, на жаль, усе ще значною мірою заміновані. Ми спрямовуємо чималі ресурси на розмінування наших територій, при цьому майже не отримуючи міжнародної допомоги в зазначеній сфері. Азербайджан і Україна перебувають у

схожій ситуації, оскільки наші країни є найбільш замінованими не лише в Європі, а й у світі. Попри всі виклики, з якими ми стикаємось у розмінванні власних деокупованих територій, ми вирішили допомогти Україні і в цьому. 2023 року ми передали Україні машину для гуманітарного розмінвання азербайджанського виробництва і дуже радіємо новинам про те, що за її допомогою держава розмінює сільськогосподарські ділянки в Харківській області.

Якщо говорити про нашу допомогу Україні в гуманітарному розмінванні, то цього року ми маємо намір провести в Азербайджані навчання для українських фахівців. Воно проходитиме на базі Агентства Азербайджанської Республіки з питань розмінвання і стосуватиметься різних моделей гуманітарного розмінвання. Зараз ми узгоджуємо деталі та програму навчання з Міністерством внутрішніх справ України та Державною службою України з надзвичайних ситуацій. Це доволі велика частина нашої діяльності.

Ще один аспект роботи — це забезпечення участі Азербайджану в процесі відбудови України. Під час Міжнародної конференції з питань відновлення України, що відбулася в Лондоні 2023 року, Азербайджан оголосив про намір приєднатися до міжнародних зусиль із відбудови України. Зокрема, ми зосередимо наші сили на допомозі місту Ірпінь. Зауважу, що 2022 року українське представництво компанії «SOCAR» відбудувало ліцеї «Лінгвіст» імені відомої азербайджанської офтальмологині та академкині

Азербайджан надав фінансову допомогу для ремонту Національної бібліотеки України для дітей

Azerbaijan provided financial assistance to repair the National Library of Ukraine for Children

Заріфи Алієвої. Крім того, нині «SOCAR» опікується реновацією поліклініки в Ірпені. Ми вже завершили першу фазу цього процесу і розпочали другу, в межах якої зосереджуємося на реконструкції поліклініки.

Ми також втілюватимемо в Ірпені чотири великі соціальні та гуманітарні інфраструктурні проекти. Я не хотів би занурюватися в деталі і називати окремі проекти, які хочемо реалізувати. Зараз ми на останньому етапі діалогу з нашими українськими колегами щодо виконання цих проектів. Щойно завершимо ці переговори, то зможемо детальніше говорити про конкретні проекти, які плануємо впроваджувати. Азербайджан неодноразово заявляв, що хоче й надалі надавати гуманітарну підтримку Україні, тож я не виключаю, що обсяги цієї допомоги і вектор нашої гуманітарної політики щодо України можуть бути розширені.

— *Азербайджан уже розпочав реінтеграцію карабаських територій після відновлення суверенітету над ними. Розкажіть, будь ласка, про особливості політики реінтеграції, яку Азербайджан планує впроваджувати. Чим, на Вашу думку, такий досвід Баку може бути корисним для України? Які спільні заходи можуть реалізувати Україна та Азербайджан з огляду на взаємну підтримку у відновленні територій та реабілітації військовослужбовців і цивільного населення?*

— Реінтеграція та реабілітація звільнених територій на тлі нещодавнього відновлення територіальної цілісності та повного суверенітету над територіями Азербайджану, що раніше перебували під окупацією, зараз

Посол Сеймур Мардалієв зустрівся з головою Державної служби України з надзвичайних ситуацій Володимиром Демчуком

Ambassador Seymour Mardaliyev met with Head of the State Emergency Service of Ukraine Volodymyr Demchuk

Ірпінська громада відзначила подякою благодійну організацію «ADRA Ukraine» за допомогу у відновленні міста

Irpin community awarded ADRA Ukraine with a letter of gratitude for assistance in restoring the city

є найвищим пріоритетом Уряду. Відбудова Карабаху та Східного Зангезуру є вкрай важливою, адже внаслідок 30-річної вірменської агресії проти Азербайджану та окупації цих територій вісім міст були спустошені, а сотні селищ опинились у жахливому стані. Тепер ми реабілітуємо та відбудовуємо ці території з нуля. В межах реабілітації деокупованих територій ми впроваджуємо концепції «розумного села» та «розумного міста». Крім того, Уряд Азербайджану ухвалив рішення про створення в Карабасі та Східному Зангезурі зони «зеленої» енергетики. Ми інвестуємо мільярди у відновлення цих територій.

Як я вже згадував, наша головна перешкода в цьому — це проблема замінованих територій. Окрім мін, значну небезпеку становлять боеприпаси, що не вибухнули. Нині на цих землях залишається майже 1,5 мільйона мін і вибухонебезпечних предметів. Нашим першочерговим завданням є розмінування територій, оскільки для нас дуже важливо повернути переміщене населення до їхніх домівок. Ми вже розпочали цей процес і розділили його на кілька етапів, згідно з якими, наприклад, до 2026 року плануємо забезпечити повернення 140 тисяч офіційно переміщених осіб на їхні споконвічні землі. Однак для цього потрібне безпечне середовище.

Паралельно з розмінуванням ми впроваджуємо соціальні проекти, розбудовуємо соціальну інфраструктуру: школи, дитячі садочки, лікарні, а також будуємо житлові райони та створюємо робочі місця для населення, яке повертається на деокуповані території.

Якщо говорити про взаємодію з Україною в цих питаннях, то ми готові ділитися своїм досвідом реінтеграції та реабілітації деокупованих територій. До того ж ми розуміємо, що українська сторона також має значний інтерес до вивчення азербайджанського досвіду в цій сфері. І йдеться не лише про розмінування, адже є багато інших питань, серед яких методологія повернення переміщених осіб та відбудова таких територій. Є чимало аспектів, де Україна могла б перейняти корисні напрацювання Азербайджану, і ми завжди готові ділитися знаннями та допомагати Україні в цих питаннях.

— *Азербайджан, який у листопаді 2024 року прийматиме Конференцію ООН зі зміни клімату (COP 29), надає значну увагу захисту довкілля. Зважаючи на згубний вплив воєн на екологію в обох країнах, яким Ви бачите потенціал співпраці між Азербайджаном та Україною у сфері розмінування, захисту довкілля та відновлення біорізноманіття, що постраждало від війни?*

— Безумовно, приймати таку важливу конференцію ООН, як COP 29 у Баку в листопаді цього року, — це для нас як велика честь, так і значний виклик. Для нас це прекрасна можливість зібрати зацікавлені сторони, серед яких не лише уряди країн, а й фінансові установи, організації системи ООН та науковці, щоб обговорити таку критично важливу тему, як зміна клімату.

Наслідки зміни клімату очевидні в усьому світі, і ми повинні докласти більше зусиль для їх подолання. В Азербайджані 2024-й оголошено Роком солідарності заради «зеленого» світу, оскільки чисте довкілля та «зелений» розвиток стали одним із п'яти пріоритетних напрямів нашої нової національної стратегії розвитку. Приймаючи й очолюючи цьогорічну Конференцію ООН зі зміни клімату, Азербайджан має намір зробити свій внесок у розв'язання проблеми зміни клімату не лише на національному, а й на регіональному і глобальному рівнях. Це ідеальна нагода об'єднати світ навколо цієї нагальної проблеми та визначити наступні кроки чи домовленості для спільних дій щодо пом'якшення наслідків зміни клімату.

Що ж до співпраці між Азербайджаном та Україною, то ми вже розпочали діалог у межах підготовки до COP 29. Наприкінці травня Міністр захисту довкілля та природних ресурсів України Руслан Стрілець відвідав Баку для участі в конференції з питань впливу шахт на довкілля. Його візит став чудовою можливістю обговорити підготовку до COP 29 з колегою — Міністром екології та природних ресурсів Азербайджану, головою COP 29 Мухтаром Бабаєвим. Президент Алієв уже запросив Президента Зеленського взяти участь у COP 29, і ми дуже очікуємо на його

потенційний візит до Азербайджану в листопаді для участі в саміті. Конкретні переговори між Азербайджаном та Україною щодо підготовки до COP 29 тривають. У всіх інших сферах ми також відкриті і прозорі у нашій тісній співпраці з Україною.

— *Зважаючи на багаті природні ресурси Азербайджану та зростання експорту його газу до Європи, чи не могли б Ви детальніше розповісти про потенційні шляхи співпраці між Азербайджаном та Україною щодо реалізації енергетичних ініціатив?*

— Азербайджан пройшов шлях від передусім експортера сирової нафти до надійного партнера й експортера природного газу, переважно до європейських країн. Після завершення будівництва Південного газового коридору Азербайджан став постачальником природного газу до кількох держав Європи. Ми дуже успішно співпрацюємо з Європейським Союзом у сфері енергетичної безпеки. Наразі Азербайджан щорічно експортує на європейські ринки майже 12 мільярдів кубометрів природного газу, а до 2027 року планує збільшити цей показник до 20 мільярдів.

Усі вважають, що експорт природного газу на ринки Європи залишається найвищим пріоритетом у співпраці Азербайджану з ЄС. Однак Азербайджан також починає розвивати партнерство в галузі «зеленої» енергетики. Заплановане збільшення генерації відновлюваної електроенергії дасть Азербайджану змогу стати експортером «зеленої» енергії на європейські ринки. Це стане можливим завдяки реалізації великого трансрегіонального чорноморського підводного кабельного проєкту, над яким Азербайджан працює з такими країнами-партнерами, як Болгарія, Грузія, Румунія та Угорщина.

З Україною ми вже багато років підтримуємо дієву та надійну співпрацю в енергетичній сфері. Наша державна компанія «SOCAR» є активним гравцем в українському енергетичному секторі. Нині ми ведемо діалог щодо розширення нашої взаємодії в цій галузі з українськими партнерами. Впевнений, що ініціативи, які сьогодні обговорюють Азербайджан та Україна, підуть на користь обом сторонам, поглиблюючи наше стратегічне партнерство і зміцнюючи зв'язки.

— *Ваша Високоповажносте, чи могли б Ви охарактеризувати поточний стан торговельно-економічних відносин між Україною та Азербайджаном? Які стратегії чи ініціативи, на Вашу думку, могли б поглибити економічні зв'язки між нашими країнами?*

— Війна в Україні істотно вплинула на торговельно-економічні відносини. Щоб унаочнити це, варто навести деякі статистичні дані. За нашими оцінками, до війни товарообіг між Азербайджаном та Україною становив 1 мільярд доларів. Можливо, за українськими оцінками він був дещо вищим. Під час свого візиту до Києва в січні 2022 року Президент Алієв

Зустріч Посла Сеймура Мардалієва з очільником Полтавської обласної військової адміністрації Філіпом Проніним

Meeting between Ambassador Seymour Mardaliyev and Head of the Poltava Regional Military Administration Filip Pronin

та Президент Зеленський зобов'язалися вжити необхідних заходів, щоби збільшити товарообіг щонайменше до 2 мільярдів доларів. Тоді ми обговорили та погодили багато взаємовигідних ініціатив і проектів у різних галузях, зокрема в енергетиці та сільському господарстві.

Однак початок війни в Україні завадив нам реалізувати ці проекти. 2022 року ми спостерігали падіння товарообігу майже на 40%, до 620 мільйонів доларів, а 2023-го товарообіг склав приблизно 352 мільйони доларів. Ця динаміка глибоко непокоїть як нас, так і Україну. Основною причиною такого спаду є зупинка роботи транспортних коридорів і логістики, що серйозно вплинуло на наші амбіції та наміри щодо зміцнення торговельних відносин між двома країнами.

Нині ми зосереджені на гуманітарній допомозі Україні, однак питання відродження торговельно-економічних відносин залишається предметом нашої постійної уваги. Останнім часом ми активно обговорюємо з київськими колегами шляхи відновлення хоча б довоєнного рівня торговельно-економічного співробітництва. Обидві сторони прагнуть продовжувати взаємодію та знаходити нові можливості партнерства. Ми оптимістично налаштовані щодо пошуку шляхів повернення до того рівня торговельної співпраці з Україною, який би відображав потужний економічний потенціал обох країн.

— Чи могли б Ви розповісти про конкретні ініціативи, спрямовані на висвітлення історичних зв'язків і зміцнення культурних контактів між Україною та Азербайджаном, заплановані за підсумками Вашої зустрічі з виконувачем обов'язків Міністра культури та інформаційної політики Ростиславом Карандєєвим у грудні 2023 року? Як Посольство Азербайджану в Україні використовує інструменти публічної дипломатії та взаємодіє з діаспорою в Україні для промоції іміджу Азербайджану?

— Для нас дуже важливо зміцнювати традиційно сильні культурні зв'язки між Азербайджаном та Україною, тому з паном Карандєєвим ми мали справді плідні дискусії. Наша зустріч, яка ще свіжа в моїй пам'яті, була присвячена обговоренню та обміну думками щодо кроків, які ми можемо зробити в умовах нинішньої війни в Україні. Азербайджан підтримує Україну через надання гуманітарної допомоги. Однак ми також розглядаємо культурну взаємодію та спільні заходи в Україні як додатковий спосіб вираження підтримки українського народу з боку Азербайджану в ці складні часи. Культурна сфера має великий потенціал, який ми можемо використати разом. Зокрема, це й наш досвід у відновленні та відбудові об'єктів культурної спадщини. Ми можемо багато чому навчитися одне в одного, і тому очікуємо на можливість обмінятися з вами досвідом у відновленні культурної спадщини. Ми вже розпочали активну співпрацю

Зустріч Посла Азербайджану в Україні з виконувачем обов'язків Міністра культури та інформаційної політики України Ростиславом Карандєєвим

Ambassador of Azerbaijan to Ukraine met with Acting Minister of Culture and Information Policy of Ukraine Rostyslav Karandiev

з бібліотеками, але могли б також залучити до неї музеї і такі ініціативи, як спільні кінофестивалі та кінотижні як в Україні, так і в Азербайджані. Звісно, це доволі непросто. Основною перешкодою є відсутність надійного транспортного сполучення та логістики, що негативно впливає на можливість організувати в Україні якісні виставки. Для нас це не нова справа, адже ми завжди брали активну участь у культурному житті України. Водночас важливу роль відіграють азербайджанська діаспора та українська громада в Азербайджані, а надто в підтримці міжкультурного діалогу та налагодженні міжлюдських контактів.

— У квітні 2024 року Ви мали зустріч із заступницею Міністра закордонних справ України Іриною Боровець, під час якої обговорили підтримку з боку Азербайджану таких ініціатив, як Формула миру, міжнародна Кримська платформа та Глобальний саміт миру. Розкажіть, будь ласка, про поточну позицію Азербайджану щодо участі в цих ініціативах.

— Азербайджан та Україна — це стратегічні партнери, які ведуть активний політичний діалог, підтримуючи ефективну комунікацію як із регіональних, так і з глобальних питань. Я часто відвідую Міністерство закордонних справ України для обміну думками з різних питань, що становлять спільний інтерес. Такі зустрічі створюють цінні можливості для поглиблення і поліпшення взаєморозуміння. Крім того, Азербайджан та Україна активно співпрацюють на рівні міжнародних організацій, і саме пані Боровець опікується питаннями багатосторонньої дипломатії. У нас є вдосталь тем для обговорення, і ми дуже чекаємо на продовження дискусій.

— Зважаючи на те, що Ви одночасно є Надзвичайним і Повноважним Послом Азербайджану в Україні та Постійним представником Азербайджану при ГУАМ, якою Ви бачите роль організації у зміцненні співпраці між країнами-членами та промоції міжрегіонального партнерства?

— Як я вже зазначав, Азербайджан та Україна тісно взаємодіють у межах міжнародних організацій. ГУАМ посідає особливе місце в контексті нашої багатосторонньої співпраці з Україною. Сьогодні Азербайджан головує в цій організації, і ми докладатимемо всіх зусиль для поглиблення взаємодії та досягнення прогресу за пріоритетними напрямками діяльності організації. Я вважаю, що зазначене об'єднання важливе для всіх країн-членів, а не лише для України та Азербайджану. У нас доволі насичений порядок денний у межах ГУАМ і широкий спектр взаємодії всередині організації. Ми активно співпрацюємо в галузі торговельно-економічних відносин задля підтримки важливих для всіх нас транспортних коридорів. Крім того, ми вживаємо заходів для сприяння розвитку вільної торгівлі в регіоні, адже між країнами-членами вже є зона вільної торгівлі. Цього року ми також зосереджуємося на розширенні діалогу та взаємодії щодо

Команда Посольства під час прийняття з нагоди Дня Незалежності Азербайджану

The team of the Embassy during the reception on the Independence Day of Azerbaijan

кліматичної політики в межах підготовки до проведення Конференції ООН зі зміни клімату. Ба більше, ми активно співпрацюємо щодо консульських питань і протидії організованих злочинності. Як країна, що цьогоріч головує в ГУАМ, ми також запропонували внести до діяльності організації такі важливі теми, як обмін досвідом і знаннями стосовно постконфліктної реабілітації та перебудови, а також розмінування. Завдяки частим зустрічам на рівні профільних міністерств країн-членів ми спостерігаємо як зацікавленість, так і гарний потенціал для продовження такої співпраці.

Наостанок хочу висловити вдячність ГДІП за проведення цього інтерв'ю. Бажаю Україні миру та безпечного блакитного неба, адже це надзвичайно важливо.

Дата інтерв'ю: 6 червня 2024 року